

Sygn. akt I ACa 867/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Małgorzata Wolczańska
Sędziowie :	SA Barbara Owczarek SO del. Joanna Naczyńska (spr.)
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2014 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B. i (...) Spółce Akcyjnej w K.

o naprawienie szkody górniczej

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 29 maja 2013 r., sygn. akt II C 98/12

1) zmienia zaskarżony wyrok, w ten sposób, że :

a) nakazuje pozwany, by solidarnie naprawiły szkodę wyrządzoną ruchem zakładów górniczych, poprzez wybudowanie w rejonie ulicy (...) w B. centralnej przepompowni wód deszczowych i sanitarnych, w miejscu i w sposób wynikający z dokumentacji projektowej autorstwa (...), Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. i (...), Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. dla zadania pod nazwą "Budowa Przepompowni zbiorczej oraz kanalizacji wraz z przyłączami w rejonie ulicy (...), (...), (...) w B.", sporządzonej na zlecenie powoda, zgodnie z umową nr (...) ((...)) i zarejestrowanej pod poz. (...), składającej się z części: architektonicznej - ukształtowanie terenu, architektonicznej, technologicznej, elektroenergetycznej, wentylacja, odwodnienie na czas budowy, drogowej, drogowej - organizacja ruchu, ogrodzenie terenu pompowni, konstrukcja, układ pomiarowy energii, zabezpieczenie istniejących kabli elektroenergetycznych, opis projektu wykonawczego i stacje transformatorowe,

b) zasądza od pozwanych na rzecz powoda solidarnie kwotę 7.200 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

c) nakazuje pobrać od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Katowicach solidarnie kwotę 100.000 (sto tysięcy) złotych tytułem kosztów sądowych od uiszczenia których powód był zwolniony;

2) zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

3) nakazuje pobrać od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Katowicach solidarnie kwotę 100.000 (sto tysięcy) złotych tytułem kosztów sądowych, od uiszczenia których powód był zwolniony w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 867/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 29 maja 2013r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo (...), sp. z o.o. w B. o solidarne zobowiązanie po-zwanych Spółki (...) SA w B. i (...) w K. do naprawienia szkody górniczej przez wybudowanie w B., w rejonie ulicy (...), centralnej przepompowni wód deszczowych i sanitarnych, w sposób wynikający z projektu budowlanego autorstwa (...), sp. z o.o. w K.

Przyjmując, przesądzoną już w sprawie wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 31 marca 2010r., sygn. akt I ACa 56/10 legitymację czynną powoda, Sąd Okręgowy ustalił, że (...) w ramach naprawienia szkody górniczej w 1993r. wybudowała przepompownię przy ul. (...). Obiekt ten został przekazany poprzednikowi powoda - Przedsiębiorstwu (...) w B.. Wpływy eksploatacji górniczej po roku 1993 spowodowały znaczne deformacje terenu w rejonie dziel-nicy M. (w tym obniżenia sięgające miejscowo nawet 5 m), skutkujące powstaniem przeciwnapadków w kanałach i stref podtopień oraz obszarów, na których występują rozlewis- ka. Deformacje terenu spowodowały, że dotychczasowa przepompownia nie spełnia już swych zadań. W związku z eksploatacją górniczą prowadzoną przez (...) SA prognozowana jest dalsza degradacja, w tym osiadanie terenu, przy czym już aktualne ukształtowanie terenu wyklucza grawitacyjny odpływ wód opadowych z przelewu burzowego w ulicy (...) do R.. Utrzymanie grawitacyjnego odpływu ścieków z komory przelotowej do R. wymagałoby pogłębienia istniejącego przepustu pod drogą (...) oraz rowu o około 6 metrów. Istniejąca przepompownia nie spełnia swych zadań, a jej modernizacja nie jest ani celowa, ani możliwa, ponieważ problemem nie jest przepustowość oczyszczalni, a brak możliwości grawitacyjnego, rozłącznego odprowadzania ścieków i wód deszczowych. Stan ten powoduje konieczność budowy nowej przepompowni. Koszt tej in-westycji wyniesie 19.258.301,22 zł. Za szkody powstałe w latach 1993-1999 odpowie-dzialność ponoszą podmioty, których następcą prawnym jest pozwana Spółka (...) SA w B., a za szkody powstałe w latach 1999-2011 - pozwana (...) SA i jej poprzednicy prawni. Według stanu na 2011r. poprzednicy prawni Spółki (...) SA w B. przyczynili się do powstania szkody w 15%, a (...) SA i jej poprzednicy w 84,9%, przy czym koszty budowy nowej przepompowni, przy założeniu, że będzie ona uwzględniała także dalsze prognozowane obniżenia pozwane powinny ponieść odpowiednio w 7,6% i 92,4%. Brak jest przy tym podstaw do obciążania powoda jakąkolwiek częścią kosztów budowy, jako że gdyby nie skutki działalności zakładów górniczych, nie byłoby konieczności budowy nowej prze-pompowni.

Sąd Okręgowy przyjął, iż skoro szkoda, której naprawienia domaga się powód pow-stała przed 1 stycznia 2012r., żądanie pozwu należy ocenić w oparciu o przepisy ustawy z 4 lutego 1994 r. prawo geologiczne i górnicze (tekst jedn. Dz.U. z 2005r., nr 228, poz. 1948 ze zm.), a w szczególności art. 94 i 95 tej ustawy oraz przepisy kodeksu cywilnego. Nadto przyjął, iż pozwane - zgodnie z art. 441 § 1 k.c. odpowiadają solidarnie za szkodę górniczą i stwierdził, iż żądanie jej naprawienia nie jest przedawnione, jako że w dacie wniesienia pozwu nie upłynął trzyletni termin od chwili, kiedy powód dowiedział się o szkodzie i podmiocie odpowiedzialnym za jej powstanie, a nadto obie pozwane od 2000r. zawierały z powodem ugody, w których zobowiązywały się do partycypowania w kosztach usuwania skutków szkody górniczej związanej z nieprawidłowym funkcjonowaniem przepompowni, co de facto stanowi uznanie odpowiedzialności. Niemniej, mimo konstatacji, prowadzących do przyjęcia zasadności żądania naprawienia szkody przez pozwane, Sąd I instancji oddalił powództwo, stwierdzając iż pozew nie czyni zadość warunkom formalnym, ponieważ nie określa precyzyjnie żądania, jako że odwołuje się w tej materii do złożonej do akt sprawy dokumentacji

projektowej autorstwa (...), sp. z o.o. w K. dla zadania pod nazwą "Budowa przepompowni zbiorczej oraz kanalizacji wraz z przyłączami w rejonie ulicy (...), (...), (...) w B.". Sąd Okręgowy podkreślił również, iż uwzględnienie powództwa w takim kształcie, jak tego oczekuje powód skutkowało by wydaniem orzeczenia niewykonalnego i zauważył, iż powód nie uzyskał jeszcze szeregu prawem przewidzianych pozwoleń, uzgodnień lub opinii, które umożliwiłyby mu realizację zadania na podstawie złożonej do akt dokumentacji. O kosztach procesu, Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art. 102 k.p.c., nie obciążając nimi powoda.

Wyrok zaskarżył powód, wnosząc o jego zmianę i uwzględnienie powództwa, bądź o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Katowicach oraz o zasądzenie kosztów procesu za obie instancje. Zarzucił, że Sąd, wydając zaskarżony wyrok naruszył przepisy prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 187 §1 k.p.c. w zw. z art. 325 i art. 776 k.p.c. przez ich błędną wykładnię i nieprawidłowe uznanie, iż żądanie pozwu, zmodyfikowane ostatecznie jako "żądanie naprawienia szkody poprzez wybudowanie centralnej przepompowni w miejscu i w sposób wynikający ze złożonej do akt dokumentacji projektowej" jest żądaniem nie-prawidłowym i niewykonalnym. Zarzucił również naruszenie art. 1049 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w zw. z art. 804 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie i błędne uznanie, iż Sąd w postępowaniu egzekucyjnym będzie władny do oceny wykonalności tytułu wykonawczego oraz pominięcie tego, iż na etapie egzekucji wyroku, Sąd może wezwać dłużnika do wykonania wyroku, w tym także do uzyskania niezbędnych decyzji administracyjnych. Apelujący podniósł także zarzut naruszenia art. 233 §1 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy i brak precyzyjnego ustalenia przez Sąd zakresu i sposobu naprawienia szkody. Nadto podniósł zarzut naruszenia prawa materialnego, a to art. 91 ust. 3 ustawy z 4 lutego 1994r. Prawo geologiczne i górnicze w zw. z art. 435 k.c. przez ich niezastosowanie i oddalenia powództwa, pomimo spełnienia wszystkich przesłanek warunkujących solidarną odpowiedzialność pozwanych oraz art. 94 ust. 1 i 2 Prawa geologicznego i górniczego przez błędne uznanie, iż że przesłanką uwzględnienia powództwa o naprawienie szkody górniczej przez wybudowanie nowej przepompowni jest wykazanie się przez powoda pozwoleń i decyzjami administracyjnymi niezbędnymi w procesie budowlanym.

Obie pozwane wniosły o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym. Wywodziły, iż Sąd Okręgowy trafnie uznał, iż żądanie pozwu nie zostało sformułowane w sposób odpowiadający wymogom określonym w art. 187 § 1 k.p.c., a wyrok uwzględniający sformułowane przez powoda żądanie byłby niewykonalny czy to przez same pozwane, czy też w drodze egzekucji w trybie art. 1049 k.p.c. Nadto podnosiły, iż Sąd Okręgowy zasadnie stwierdził, iż przedłożona przez powoda dokumentacja jest jedynie projektem, w oparciu o który nie uzyskano stosownych pozwoleń, uzgodnień, czy też opinii właściwych organów administracyjnych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Sąd Okręgowy przeprowadził w sprawie rozbudowane postępowanie dowodowe, zasięgając szeroko opinii instytutów naukowych i biegłych sądowych i w oparciu o wyniki tego postępowania poczynił trafne ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny, w pełni podzielając przyjmuje za własne. Okolicznością wykazaną i już niekwestionowaną na etapie postępowania apelacyjnego jest, że wpływy eksploatacji górniczej spowodowały rozległe i istotne obniżenia terenu dzielnicy M.. Budowa i utrzymanie kanalizacji sanitarnej i deszczowej pozostaje w sferze zadań własnych gminy, niemniej przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, iż gdyby nie deformacje terenu, to dotychczasowa przepompownia spełniałaby swe zadania. Stąd też wpływy eksploatacji górniczej pozwanych, które uniemożliwiły grawitacyjne odprowadzanie ścieków i wód deszczowych są wyłączną przyczyną konieczności wybudowania nowej przepompowni w miejscu i w sposób określony w sporządzonej w toku postępowania na zlecenie powoda obszernej i fachowej dokumentacji projektowej. Obowiązek wybudowania tej przepompowni w ramach naprawienia szkody górniczej, mimo precyzyjnie ustalonego w toku postępowania zakresu partycypowania przez każdą z pozwanych w kosztach budowy, obciąża solidarnie obie pozwane, a to z mocy art. 441 § 1 k.c. (zaś art. 441 §2 k.c. reguluje kwestie ich wzajemnych rozliczeń).

Zatem rozstrzygnięcie sprowadzało się de facto do oceny samej prawidłowości sformułowania żądania pozwu, także w aspekcie problematyki jego wykonalności. Powód domagał się nakazania pozwanym solidarnego naprawienia szkody wyrządzonej powodowi ruchem zakładów górniczych, poprzez wybudowanie w rejonie ulicy (...) w B. centralnej

przepompowni wód deszczowych i sanitarnych, w sposób wynikający z projektu budowlanego autorstwa (...), sp. z o.o. w K.. Projekt ten został (k.98-100), sporządzony w kwietniu 2007r. Następnie dokumentacja projektowa została uzupełniona i zaktualizowana, w związku z czym powód w piśmie datowanym na 2 maja 2013r. ostatecznie sprecyzował żądanie pozwu, domagając się: nakazania pozwanym solidarnego naprawienia szkody wyrządzonej ruchem zakładów górniczych, poprzez wybudowanie w rejonie ulicy (...) w B. centralnej przepompowni wód deszczowych i sanitarnych, w miejscu i w sposób wynikający ze złożonej do akt sprawy dokumentacji projektowej autorstwa (...), sp. z o.o. w K. dla zadania pod nazwą "Budowa Przepompowni zbiorczej oraz kanalizacji wraz z przyłączami w rejonie ulicy (...), (...), (...) w B.". Podkreślił, iż dokumentacja ta zawiera precyzyjne wyszczególnienie, zwymiarowanych i opisanych czynności i prac niezbędnych do wykonania, a nadto, że nie wydaje się przedmiotowe wprowadzanie do treści roszczenia wszystkich szczegółowo sprecyzowanych w dokumentacji czynności technicznych i faktycznych (ich enumeratywne wymienianie), skoro da się zarówno w żądaniu pozwu, jak i w treści ewentualnego orzeczenia wskazać na całość dokumentu dla zadania pn: "Budowa Prze-pompowni zbiorczej oraz kanalizacji wraz z przyłączami w rejonie ulicy (...), (...), (...) w B.". Dokumentacja ta zawiera: część architektoniczną - ukształtowanie terenu, część architektoniczną, część technologiczną, część elektroenergetyczną, część- wentylacja, część odwodnienie na czas budowy, część drogową, część drogową - organizacja ruchu, część ogrodzenie terenu przepompowni, część - konstrukcja, część - układ pomiarowy energii, część - zabezpieczenie istniejących kabli elektroenergetycznych, część - opis projektu wykonawczego, część - stacje transformatorowe, a nadto kosztorysy inwestorskie.

Tak sformułowanemu żądaniu pozwu - wbrew ocenie Sądu Okręgowego - nie sposób przypisać cech nieprecyzyjnego. Nie ma bowiem przeszkód formalnych, ku temu, by formułując żądanie pozwu odwołać się do treści dołączonego dokumentu, byleby sformułowanie żądania było jednoznaczne i konkretne. Stwierdzenie choć jednej z tych cech, skutkować musiałyby podjęciem przez Przewodniczącego Sądu, względnie przez Sąd czynności określonych w art. 130 § 1 k.p.c. tak w odniesieniu do pozwu, jak i w odniesieniu do pisma datowanego na 2 maja 2013r. Czynności takie nie zostały podjęte, ani też zalecone przez Sąd Apelacyjny, który rozpoznając pierwszą apelację powoda, przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Nie sposób też zauważyć, iż w szczególnych wypadkach możliwym jest odwołanie się w sentencji orzeczenia sądowego do określonego dokumentu, a nawet uczynienie tego dokumentu częścią orzeczenia. Taki wyjątkowy, szczególny przypadek występuje w rozpatrywanej sprawie, jako że nie jest możliwe przeniesienie do sentencji orzeczenia pełnej dokumentacji projektowej, w tym przede wszystkim projektów konstrukcji budynku nowej przepompowni, jak i map, określających ich lokalizację, będących integralną częścią tej dokumentacji. Dokumentacja projektowa precyzyjnie wskazuje sposób naprawienia szkody górniczej. Z tych przyczyn nie znajdowało uzasadnienia przyjęcie przez Sąd Okręgowy, iż sposób sformułowania żądania pozwu, nie odpowiada warunkom określonym w art. 187 k.p.c. i stoi na przeszkodzie uwzględnieniu powództwa.

Nie sposób też było podzielić stanowiska Sądu I instancji, iż wyrok uwzględniający tak sformułowane żądanie pozwu, będzie niewykonalny. Trafnie w tym zakresie apelujący wywodził, iż wyrok Sądu nakładający na sprawcę szkody obowiązek jej naprawienia przez przywrócenie stanu poprzedniego obejmuje uzyskanie stosownych pozwoleń, uzgodnień, czy opinii niezbędnych dla wykonania prac zmierzających do przywrócenia stanu poprzedniego. Co więcej w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym opinii instytutów naukowych i biegłych sądowych oraz stopnia zaawansowania dokumentacji projektowej, a także okoliczności, że brak nowej przepompowni stanowi stan wysoce nie-pożądany w aspekcie zbiorowych potrzeb społeczności lokalnej dzielnicy M. roz-patrywany w kategorii zagrożeń środowiskowych, nie sposób przyjmować, iż wystąpią prze-szkody administracyjne w zrealizowaniu tego projektu.

Z tych to też przyczyn, Sąd Apelacyjny, nie widząc przeszkód formalnych w uwzględnieniu żądania pozwu, którego merytoryczna zasadność, co zostało już na wstępie pod-kreślone znajdowała podstawę w art. 94 ust. 1 i 2 Prawa geologicznego i górniczego z 1994r. w zw. a art. 441 § 1 k.c. i nie była na etapie postępowania apelacyjnego kwestionowana - w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. - zmienił zaskarżony wyrok, jak w sentencji. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. kosztami procesu obciążono solidarnie pozwane, zasądzając od nich na rzecz powoda koszty zastępstwa procesowego wg stawki minimalnej przewidzianej w § 6 pkt. 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez

Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013r., poz. 490), tj. kwotę 7.200zł za zastępstwo prawne w postępowaniu rozpoznawczym w I instancji i 5.400zł za zastępstwo prawne w II instancji. Nadto z mocy art. 113 ust. 1 ustawy z 28. lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2010, nr 90, poz. 594 ze zm.) nakazano pobrać od pozwanych solidarnie na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Katowicach opłatę sądową od pozwu w kwocie 100.000zł i opłatę sądową od apelacji w kwocie 100.000zł, jako kosztów, których korzy-stający z ustawowego zwolnienia powód nie miał obowiązku uiścić.

SSO del. Joanna Naczyńska SSA Małgorzata Wołczańska SSA Barbara Owczarek